

Nd.

407. Frumvarp til laga

[128. mál]

um iðnskóla.

Frá iðnaðarnefnd.

I. KAFLI

Hlutverk og inntökuskilyrði.

1. gr.

Iðnskólar veita fræðslu þeim nemendum, sem iðnmeistarar eða iðnfyrirtæki hafa tekið til náms samkvæmt lögum um iðnfræðslu, og þeim, sem nema vilja iðn til sveinsprófs í vinnustöðvum, er skólarnir hafa ráð á. Enn fremur skulu skólarnir eftir föngum veita þeim viðtöku, sem búa sig undir vinnu í verksmiðjum eða aðra iðju, sem ekki þarf sveinspróf til.

2. gr.

Þessi eru almenn inntökuskilyrði:

1. Að umsækjandi sé eigi yngri en fullra 15 ára;
2. að hann hafi lokið miðskólaprófi verknámsdeildar;
3. að hann hafi náð tilskildum árangri við hæfnispróf, þegar því verður komið á fyrir umsækjendur um iðnnám.

Iðnskólum er þó heimilt að taka nemendur, sem lokið hafa miðskólaprófi bóknámsdeildar. Meðan lög um gagnfræðanám eru ekki að fullu komin til framkvæmda, er enn fremur heimilt að taka nemendur, sem ekki hafa lokið miðskólaprófi. Þessum nemendum öllum skal sjá fyrir undirbúningskennslu og sannreyna með prófi, að þeir hafi hlotið nauðsynlega þekkingu í bóklegum og verklegum greinum, áður en þeir byrja á reglulegu námi.

II. KAFLI Stofnun iðnskóla og stjórn.

3. gr.

Forgöngu um stofnun iðnskóla geta haft:

1. Bæjarstjórnir;
2. sýslunefndir eða hreppsnefndir, enda senji hlutaðeigandi sveitarfélög, ef fleiri eru en eitt, um greiðslu þess hluta stofnkostnaðar og rekstrarkostnaðar, sem ríkissjóður greiðir ekki;
3. iðnaðarmannafélög eða sambönd þeirra, enda komi til meðmæli og samþykki þeirra aðila, sem getur í 1. og 2. tölulið.

Fræðslumálastjórn ákveður síðan um stofnun skólans, að fengnum tillögum iðnfræðsluráðs og hlutaðeigandi iðnfulltrúa og fræðsluráðs.

Fræðslumálastjórn löggildir iðnskóla þá, sem nú eru starfandi, að fengnum tillögum iðnfræðsluráðs og hlutaðeigandi iðnfulltrúa og fræðsluráðs.

4. gr.

Eigi skal löggilda iðnskóla nema þar, sem 10 nemendur eða fleiri geta skipað fyrsta bekk annað hvert ár. Skylt er að taka við öllum iðnnemum úr umdæmi skólans, ef þeir fullnægja settum skilyrðum. Iðnmeistarar eða iðnfyrirtæki skulu tilkynna hlutaðeigandi skóla, þegar samningar eru gerðir við nýja iðnnema, og senda þá til byrjunarnáms, er það hefst næst. Einnig skal tilkynna, ef nemandi hættir iðnnámi eða getur ekki haldið áfram skólanámi af öðrum ástæðum.

5. gr.

Fræðslumálastjórn hefur á hendi yfirstjórn allra iðnskóla í landinu.

Leita skal álits iðnfræðsluráðs um öll meiri háttar atriði, er skólana varða. Iðnerindreki skal samræma störf skólanna og annast námsstjórn.

6. gr.

Hverjum skóla stjórnar skólanefnd, skipuð sem hér segir:

Þar sem kaupstaður stendur einn að skóla, hreppur eða sýsla, kýs bæjarstjórn, hreppsnefnd eða sýslunefnd 2 nefndarmenn hlutbundinni kosningu á 1. fundi eftir kosningar. Ef 2 sýslur eða fleiri eða 2 hreppar eða fleiri standa að sama skóla, kýs hver sýslunefnd eða hver hreppsnefnd einn nefndarmann. Iðnaðarmannafélag hlutaðeigandi staðar kýs jafnmarga menn til sama tíma.

Fræðslumálastjórn skipar formann nefndarinnar til sama tíma.

Verksvið skólanefndar skal ákveðið með erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

III. KAFLI

Fjármál.

7. gr.

Ríkissjóður greiðir helming stofnkostnaðar viðurkenndra iðnskóla. Hinn hlutann greiða þeir, sem að stofnun skólans standa. Til stofnkostnaðar telst skólahús ásamt húsbúnaði og kennsluáhöldum, svo og vinnustofur, ef reknar eru, ásamt vélum og áhöldum. Stofnkostnaður iðnskóla greiðist eftir því sem fé er veitt til í fjárlögum, enda sé tryggt framlag á móti.

8. gr.

Ríkissjóður greiðir laun fastra kennara. Annar reksturskostnaður greiðist af sömu aðilum og stofnkostnaður, og í sömu hlutföllum. Iðnmeistarar og iðnfyrirtæki, sem láta nemendur ganga í skólann, greiða gjöld vegna þeirra eftir því sem

fræðslumálastjórn ákveður í samráði við skólanefnd. Gjöld þessi svo og hreinar tekjur af skólavinnustofum koma til frádráttar reksturskostnaði, áður en honum er skipt.

9. gr.

Skólanefndir annast fjárreiður og reikningshald skólanna.

IV. KAFLI

Kennsla.

10. gr.

Kennslan er bæði bókleg og verkleg. Fer hún fram í skólum og á námskeiðum.

Skólunum skal svo fyrir komið, að nemendur geti stundað þar nám samhliða verklegu námi hjá meistara eða iðnfyrirtæki.

11. gr.

Námskeið samkvæmt 2. málsg. 2. gr. skulu standa 3—9 mánuði, og má halda þau í iðnskólunum eða í öðrum skólum í samráði við stjórnendur iðnskólanna.

12. gr.

Námskeið til undirbúnings iðnnámi má halda til þess að gefa unglingum færi á að kynnst áhöldum, efni og vinnuaðferðum í ýmsum iðnum og iðjugreinum, svo að reynsla fáist um það, hversu hæfir þeir eru til þess að stunda þær sem ævistarf. Kennslan fer aðallega fram í skólavinnustofum og stendur 3—9 mánuði.

13. gr.

Reglulegt iðnskólanám skal vera í nánú sambandi við þær iðnir og iðjugreinar, er nemendur skólans leggja stund á. Skólanum ber að sjá nemendum fyrir bóklegri kennslu, og verklegri í þeim greinum, sem nauðsynlegar eru iðn þeirra og framtíðarstarfi og ekki verða nægilega kenndar hjá meistara eða iðnfyrirtæki að dómi iðnfræðsluráðs.

14. gr.

Þessar námsgreinar skal kenna: Íslenzku, reikning og stærðfræði, teiknun, eðlisfræði, efnafræði, efnisfræði, áhaldafraði og bókfærslu, svo og sérfræði hvernar iðngreinar, allt eftir nánari ákvæðum í reglugerð. Einnig er heimilt að kenna eitt erlent mál, ef skólanefnd ákveður.

15. gr.

Reglulegt iðnskólanám stendur að jafnaði 4 ár. Kennslustundir skulu vera 960—1200 allan námstímann að prófum frátöldum. Heimilt er að haga skólahaldi svo, að nemendur sæki fullan kennslustundafjölda daglega 2—2½ mánuð á ári, eða 10—15 stundir á viku að meðaltali 5—8 mánuði á ári, eftir atvinnuháttum og öðrum aðstæðum.

Auk þessa skulu þeir, sem nema iðn til sveinsprófs í skólanum sjálfum, vinna í vinnustofu hans samkvæmt námssamningi.

16. gr.

Verkleg kennsla skólanna skal fara fram í vinnustofum þeirra eða öðrum vinnustöðvum, sem þeir hafa ráð á. Í vinnustofum skóla skal haga störfum sem líkast því, sem tíðkast í hliðstæðum vinnustofum, og skal húa þær í samráði við iðnfræðsluráð og iðnfulltrúa. Ákvæði laga um iðnfræðslu varðandi kjör nemenda, námstíma o. fl. taka einnig til nemenda í skólavinnustofum eftir því, sem við getur átt samkvæmt nánari ákvörðun iðnfræðsluráðs.

V. KAFLI

Framhaldsnám.

17. gr.

Við iðnskólann í Rykjavík skal koma á framhaldskennslu fyrir iðnaðarmenn, jafnskjótt og tök eru á. Kennsluna má miða við einstaka iðngrein eða flokk skyldra iðna. Kennslan fer fram í skóla eða á námskeiðum.

18. gr.

Framhaldsskólinn er ætlaður þeim, sem búa sig undir meistaraþróf eða verkstjórn í iðn sinni. Hann er eins árs skóli hið minnsta með 44 stunda vikukennslu 7—8 mánuði eða þriggja ára skóli með 15 stunda kennslu á viku 7—8 mánuði á ári.

19. gr.

Kennslan er bæði bókleg og verkleg. Í bóklegum fræðum skal kenna: Íslenzku, stærðfræði, teiknun, efnafræði, efnisfræði, kostnaðarreikning og bókfærslu. Einnig má kenna eitt erlent tungumál, helztu atriði hagfræði og iðnlöggjafar, landmælingar, burðarþolsfræði, hjálp í viðlögum o. fl. Verkleg kennsla fer fram í vinnustofum og tilraunastofum, og skal einkum kenna sérstakar vinnuaðferðir og meðferð véla, verkfæra, áhalda og efnis.

VI. KAFLI

Kennarar.

20. gr.

Fræðslumálastjórn skipar skólastjóra, að fengnum tillögum skólanefndar og iðnerindreka, og fasta kennara, að fengnum tillögum skólanefndar og skólastjóra. Skólastjóri ræður stundakennara með samþykki skólanefndar. Um launakjör og kennsluskyldu svo og menntun kennara í almennum greinum gilda sömu ákvæði sem um skólastjóra og fasta kennara við gagnfræðaskóla.

21. gr.

Fasta kennara í vinnustofum skóla má ekki ráða aðra en iðnaðarmenn með meistaraþréttindum.

Í erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur, skal kveða á um verksvið skólastjóra og kennara.

22. gr.

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veitt slíkt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjórn með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsárum skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár. — Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólanna eða torveldi þau.

23. gr.

Fræðslumálastjórn setur reglugerð um framkvæmd þessara laga. Þar skal meðal annars ákveða nánar um námstilhögun og námsskrá, framkvæmd prófa, einkunnagjöf og prófskirteini.

24. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, og eru jafnframt numin úr gildi öll ákvæði, er fara í hág við þau.

Greinargerð.

Frumvarp þetta er flutt að beiðni samgöngumálaráðherra, og hafa nefndarmenn óbundnar hendur um afstöðu til málsins. Frv. var flutt á síðasta þingi. Fylgdi því þá ýtarleg greinargerð (þskj. 593) og vísast til hennar.